AUTISMISÄÄTIÖN LAUSUNTO TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖLLE

hankintalain kokonaisuudistuksen valmisteluryhmän mietintö

Lausuntopyynnön asianumero on **TEM/2221/00.04.01/2013**

Vanhempi hallitussihteeri Markus Ukkola

markus.ukkola@tem.fi

kirjaamo@tem.fi

Vastaukset laati: Ritva Ulander, toiminnanjohtaja, ritva.ulander@autismisaatio.fi, 041 4323345

Vastauksen laatimispäivä: 6.7.2015

1. Nykytila

Näkemykset mietinnön nykytilaa koskevasta luvusta:

EU-oikeuden oikeuskäytännöstä ei löydy vastausta kysymykseen siitä, että RAY:n avustuksista kansalaisjärjestöille seuraisi niiden käyttämisessä kilpailutusvelvoite ja että kansalaisjärjestöt tulkittaisiin julkisoikeudellisiksi laitoksiksi. Tämä vaatisi korkeimman hallinto-oikeuden selkeän ratkaisun ja ennakkoratkaisupyynnön EU:n tuomioistuimelta. Nyt julkisoikeudellisen laitoksen käsite on pääasiassa markkinaoikeuden Hengitysliittoa koskevan ratkaisun varassa.

2. Mietinnössä esitetty hankintalakien systematiikka ja rakenne

Näkemykset mietinnön ehdotuksista koskien lakien systematiikkaa ja rakennetta:

EU:n hankintadirektiivin johdantolauseet näkyvät vielä heikosti hankintalain implementoinnissa. Tällä tarkoitetaan sitä, että EU ei rajoita jäsenvaltioiden vapautta järjestää sosiaaliturvansa parhaaksi katsomallaan tavalla.

3. Vaikutusarviointi

Näkemykset mietinnön ehdotusten vaikutuksista sekä näkemykset mietinnön vaikutusarviointia koskevasta luvusta (mm. mitä puuttuu ja onko vaikutuksia arvioitu mielestänne oikein):

Hankintalain soveltamisessa on selvityksissäkin nähtävissä julkinen valta ja palveluntuottajanäkökulma, mutta asiakasnäkökulmaan kaivataan selvitystä siitä mitä merkitsevät hankintalain menettelysäännökset sosiaali- ja terveyspalveluissa (jälj. SOTE -palvelut). Esteettömyyttä koskeva kohta on lain yleisosaan hyvin kirjattu. Koska EU on jo ratifioinut YK:n vammaisten oikeuksia koskevan yleissopimuksen ja EU:n hankintadirektiivi implementoidaan osaksi kansallista oikeusjärjestystä, niin YK:n vammaissopimuksen artiklat pitäisi nostaa paremmin esiin. Esimerkiksi artiklassa 19 (Itsenäinen elämä ja osallisuus yhteisössä) todetaan, että vammaisella on oikeus valita asuinpaikkansa ja asuinkumppaninsa eikä hän ole velvoitettu käyttämään ennalta määriteltyjä asumisjärjestelyjä. Myös perustuslain 9 §:ssä säädetään, että jokaisella on oikeus valita asuinpaikkansa. Kilpailutus voi näin saada aikaan perus- ja ihmisoikeusvaikutuksia siten, että nämä perustuslaissa ja kansainvälisessä ihmisoikeussopimuksessa turvatut oikeudet vaarantuvat käytännössä.

4. Hankintojen valvonta ja neuvonta

Onko näkemyksenne mukaan mietinnössä esitetty valvonnan toteuttamistapa riittävä vai tulisiko näkemyksenne mukaan Suomeen perustaa hankintalainsäädännön valvontaa toteuttava elin tai antaa valvontatehtävä olemassaolevalle viranomaiselle?

- ○ Mietinnön ehdotukset ovat riittäviä
- ○ Valvontaa varten tulisi perustaa uusi viranomainen tai muu elin
- x Valvontatehtävä tulisi antaa olemassa olevalle viranomaiselle tai muulle yksikölle, kenelle

  AVI:t (Aluehallintovirastot) sosiaalipalveluista ja työsuojelusta sekä Valvira terveydenhuollosta

Perustelut edellä esitetylle näkemykselle

AVI:t käsittelevät jo nyt toimivaltansa puitteissa sosiaalipalveluja koskevia kysymyksiä ja työsuojelukysymyksiä. Valvira käsittelee terveydenhuollon kysymyksiä. Hankintalain noudattamisen valvonta on tärkeää, koska asia ei voi olla kiinni palveluntuottajan omavalvonnasta.

Näkemykset mietinnön julkisten hankintojen neuvontaa koskevasta teemasta:

5. Muu lausuminen yleisperusteluista

Muut näkemyksenne yleisperusteluja koskevista mietinnön luvuista 1-5:

Mietinnön lakiehdotukset

Julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettu laki

1 luku - Lain tarkoitus, periaatteet ja määritelmät

Näkemykset ehdotetun hankintalain tarkoitusta, periaatteita ja määritelmiä koskevista säännöksistä:

2 § Lain tavoitteet

Hankintayksiköiden on pyrittävä järjestämään hankintatoimintansa siten, että hankintoja voidaan toteuttaa mm. ympäristö- ja sosiaaliset näkökohdat huomioon ottaen. Lain perusteluissa nostetaan hyvin esiin, että kunta- ja hankintastrategiat ovat työvälineitä ja niissä tulisi ottaa huomioon hankinnan suunnitteluvaiheessa laatutekijöiden merkitystä hankinnassa ja käyttäjien palvelujen tarpeita siten, kuin muualla lainsäädännössä on säädetty. Laadun huomioimista koskeva säännös on kuitenkin suosituksenluonteinen ja tässä viitataan muuhun velvoittavaan lainsäädäntöön, kuten esim. rakentamismääräyskokoelmaan tai ns. sosiaalihuollon asiakaslakiin.

4 § Määritelmät

5) **käyttöoikeussopimus**; hankintasopimuksen tavoin vastikkeellisia sopimuksia hankintayksikön ja toimijan välillä. Toimittajan suoritus hankintayksiköllе sisältää mm. palvelujen tarjoamisen tai hallinnoimisen. Hankintayksikön suorituksena toimittajalle olisi yksinomaan rahavastikkeen sijasta esim. palvelukonsession osalta palvelujen käyttöoikeuden siirto. Käyttöoikeussopimuksen määritelmään kuuluisi järjestely, jossa hankintayksikkö siirtää käyttöoikeuden ohella rahavastikkeen tai maksun. Tästä järjestelystä on olemassa ennakko ratkaisu **KHO 2012:71:**

> **Kysymyksessä oli julkisista hankinnoista annetussa laissa tarkoitettu käyttöoikeussopimus, kun kaupungit A, B ja C olivat kuljetuspalveluja koskevassa tarjouspyynnössä ilmoittaneet, että kuljetusten hoitaminen edellytti sitoutumista kaupunkien osoittamaan tilaustenvälitysjärjestelmään, jonka tuottaja oli kilpailutuksen myöhemmässä vaiheessa yksilöity X Oy:ksi, ja kun X Oy:n saama korvaus ei ollut**

peräisin kaupungeilta, vaan kuljetuksen tilanneilta asiakkailta.

Ongelmaksi vammaisten henkilöiden kannalta muodostuu, mikäli tämän järjestelyn käyttö yleistyy kuten lain perusteluissa ennakoidaan siten, että alun perin muun lain nojalla asiakkaalle maksuttomat palvelut muuttuvat maksullisiksi esim. vammaispalvelulain kuljetuspalvelujen tilauspuhelumaksut tai vammaisen pysäköintiluvan käyttö julkisilla alueilla, jos yksityisille pysäköinninvalvontayrityksille annetaan oikeus kerätä valvontamaksu vammaisilta pysäköijiltä. Autismisäätiön mielestä julkisoikeudelliset käyttöoikeussopimukset, kuten palvelukonsessio ei ole mahdollinen toteuttaa siten, että vammaispalvelulain kuljetuspalvelujen tilausvälityskeskuksesta aiheutuvia palvelumaksuja vyörytetään asiakkaalle. Sosiaalihuollon asiakasmaksulaki ja erityisesti asiakasmaksuasetuksen 6 säännöksessä on määritelty enimmäismäärä kuljetuspalveluiden asiakkaiden omavastuille.

23) **tekninen eritelmä**; hankinnan kohteena olevan tuotteen tai palvelun määrittelyä, joka muodostuu vaatimukseksi sen käytölle mm. laatu ja kaikki vaatimukset täyttävä suunnittelu kuten esteettömyys (myös kommunikaatio – esteettömyys) vammaiselle henkilölle. Tämä kohta on hyvä, jota kannattaa edistää kaikissa vammaisille tarjottavissa tavara- ja palveluhankinnoissa.

5 § Hankintayksiköt

4) **julkisoikeudelliset laitokset**; tarkoitetaan oikeushenkilöä, joka on nimenomaisesti perustettu tyydyttämään sellaisia yleisen edun mukaisia tarpeita, joilla ei ole teollista tai kaupallista luonnetta ja mm. jota rahoittaa pääasiallisesti 1 momentin 1-4 kohdassa tarkoitettu hankintayksikkö. Tämä on mielenkiintoinen RAY-avustusten kannalta tarkasteltuna eli halutaan säilyttää vakiintunut tulkinta uudessa hankintalaissa, että tietyin edellytyksin vammaisjärjestöt ovat hankintayksikköjä saadessaan RAY –avustusta pääasiallisesti eli yli puolet toimintaansa so. velvollisuus kilpailuttaa omat hankintansa hankintalain mukaisesti. Käytännössä tämä johtaisi siihen, että yhä enemmän RAY:n avustuksia valuu hankintaprosessin kuluihin ja puskurointiin. Suomalaiseen viime vuosituhannella perustettujen kansalaisjärjestöjen aatteelliseen kansalaistoimintaan ei tule kajota tätä kautta ja tulkita meidän toiminnan vääristävän markkinoita. Edes EU ei ole katsonut, että sosiaali- ja terveyspalveluilla olisi rajat ylittävää vaikutusta ja perustelun huomaa muita korkeammassa kynnysarvossa SOTE –palveluissa 750 000 euroa.

Kansalaisjärjestöjen toimintaansa käyttämät avustukset eivät tee niistä hankintayksiköitä

Mikäli kansalaisjärjestöt tulkitaan hankintayksiköiksi, aiheutuu siitä kansalaisjärjestöille haittaa niiden tarkoituksen toteuttamiselle. EU:n hankintadirektiivin termi julkinen laitos on käännetty englanniksi *bodies governed by public law,* kansalaisjärjestöt mielletään anglo-amerikkalaisissa maissa viranomaisista riippumattomiksi järjestöiksi termillä *Non-governmental Organization* (NGO).

Julkista tukea saavat toimijat ovat keskenään erilaisessa asemassa. Valtio maksaa esimerkiksi erityisoppilaitoksille jokaisesta oppilaspaikasta eikä avustusta tässä tapauksessa tulkita tavalla, joka aikaan saisi hankintalain kilpailutusvelvoitteen.

Toisaalta kansalaiset ovat tietoisia hyväntekeväisyystarkoituksesta pelatessaan RAY:n pelejä ja heidän pelipanoksensa on alkuperältään yksityistä. Samoin voitot ovat verottomia pelaajalle ja ovat yksityistä rahaa. RAY:n hallinnoidessa tämä alkuperältään yksityinen raha muuttuu jollakin tapaa

julkisoikeudelliseksi. Eri lähteistä tulevat avustukset ja niiden käyttötarkoitukset poikkeavat kuitenkin toisistaan.

2 luku - soveltamisala

Mietinnön sisältämissä lakiehdotuksissa sidosyksikkösuhteen edellytykset on säädetty hankintadirektiivin mukaisesti sidottuina sidosyksikön markkinoilla toimimisen ja määräysvaltaa käyttäviin hankintayksiköihin kohdistuvan liikevaihdon prosenttiosuuteen kokonaisliikevaihdosta. Pitäisikö näkemyksenne mukaan hankintalaissa säätää sidosyksikkösuhteesta

- ○ Mietinnössä ehdotetulla tavalla ulosmyynnin prosenttiosuuksien tasosta säätämällä vai
- x jollain muulla tavalla?

Perustelut edellä tehdylle valinnalle sekä muun tavan kuvaus

EU:n hankintadirektiiviin artikla 12 yksiköiden väliset hankintasopimukset julkisella sektorilla viittaa siihen, että sidosyksikkösääntely koskisi nimenomaisesti julkista sektoria. Oikeuskäytännössä esimerkit Palmia ja Destia viittaavat myös julkisiin toimijoihin. Siten on perusteltua kyseenalaistaa säännöksen soveltuvuutta silloin, kun kolmannen sektorin toimijat toimivat tarkoituksensa mukaisesti tai vaikka niillä olisi yhtiöitettynä joitakin markkinoilla olevia toimijoita.

Jos hankintalaissa säädettäisiin sidosyksikkösuhteesta ulosmyynnin prosenttiosuuksien tasosta säätämällä, mikä olisi oikea sallitun ulosmyynnin prosenttimääräinen taso?

- ○ 0 %
- ○ 10 %
- ○ 20 %
- ○ Jokin muu, mikä

Perustelut edellä tehdylle valinnalle:

Katsotteko, että sidosyksikkösuhdetta ja toiselta hankintayksiköltä tehtyä hankintaa koskevat

säännökset ovat tarpeellisia hankintayksiköille

- ○ Kyllä
- x Ei

Perustelut edellä tehdylle valinnalle:

Ulosmyyntiprosenttien rajaus ei voi tulla kyseeseen kolmannen sektorin toimijoiden kohdalla.

Jos edustatte hankintayksiköitä, aiotteko soveltaa sidosyksikkösuhdetta tai toiselta hankintayksiköltä tehtyä hankintaa koskevaa soveltamisalapoikkeusta tulevaisuudessa

- ○ Kyllä, missä tilanteessa
- ○ Ei

Näkemykset ehdotetun lain muista soveltamisalaa ja sen rajauksia koskevista säännöksistä:

2 Luku – Soveltamisala

Lain soveltamisala lienee kaikkein keskeisin kysymys. **Vammaisjärjestöillä/kolmannellaa sektorilla on ollut yhteinen näkemys siitä, että vammaispalvelut pitää irrottaa hankintalaista, jolloin kysymys on lain soveltamisalasta. Muulla lainsäädännöllä tulee varmistaa, että palvelujen järjestämisessä on käytössä jokin muu järjestämistapa kuin avoin hankintamenettely. Vaihtoehtoisia järjestämistapoja tulee kehittää, kuten esim. henkilökohtaista budjetointia ja palvelusetelijärjestelmän lisäksi vammaispalvelujen järjestämisessä käyttöön tulee ottaa laajemmin yleistä taloudellista etua koskeva palvelu (SGEI -menettely).** Nämä tulee huomioida SOTE –järjestämislakia säädettäessä. EU:n hankintadirektiivin mukaan asiakkaan valinnanvapauteen perustuvat järjestelmät ja palvelusetelijärjestelmät eivät ole hankintoja vaan pelkästään lupajärjestelmiä. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, jos kilpailutetaan, noudatetaan hankintalakia.

Aiemmin edellisen EU:n hankintadirektiivin säätämisen yhteydessä sosiaali- ja terveyspalvelut olivat ns. B-listalla, jolloin Suomi vapaaehtoisesti sisällytti ne kansalliseen hankintalakiin. Nyt sosiaali- ja terveyspalveluista on oma lukunsa myös EU:n hankintadirektiivissä.

Hankintalaissa on lueteltu paljon hankintoja, joihin ei sovelleta hankintalakia. **Vammaisten ihmisten yksilöllisten tarpeiden perusteella järjestettyjen sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämistapaa valittaessa tulee ensisijaisesti valita jokin muu kuin kilpailutusmenettely. Palveluhankinnan kilpailutusmenettely estää vammaisten käyttäjäasiakkaiden riittävän vaikuttamisen mahdollisuuden heitä itseään koskevan palvelun järjestämisessä.**

3 luku -yhteishankinnat ja hankintojen varaaminen

Näkemykset yhteishankintoja ja hankintojen varaamista koskevista säännöksistä:

24 § Varatut hankintasopimukset

Hankintayksikkö voi varata tarjouskilpailuun osallistumisen tapahtuvaksi työohjelmien puitteissa tai rajoittaa tarjouskilpailuun osallistumisen työkeskuksille tai vastaaville yksiköille, joiden päätarkoituksena on mm. vammaisten sopeuttaminen yhteiskuntaan ja työelämään. Edellytyksenä on, että vähintään 30 % työkeskuksen, talouden toimijoiden tai työohjelman työntekijöistä on vammaisia tai muita heikommassa asemassa olevia työntekijöitä. Pykälän tarkoittamia suojatyökeskuksia ovat Suomessa mm. sosiaaliset yritykset, jos tuo % -vaatimus täyttyy.

Autismisäätiön mielestä varatuissa hankintasopimuksissa on uhkana se, ettei erityisiä tarpeita omaavien kuten autismin kirjon henkilöiden palvelutarpeita huomioida vaan heidät "sijoitetaan" työkeskuksiin yms., joissa ei ole heidän edellyttämää erityisosaamista. Seurauksena ovat kokemuksemme mukaan se, että heidän toimintakykynsä ja selviytymisensä heikkenevät ja työllistymismahdollisuutensa vähenevät. Suojatyötoiminta ei ole enää tätä päivää ja työllistämistä tukevia rakenteita tulisi kehittää tulevaisuussuuntautuneesti ja ratkaisukeskeisesti – ei menneisyyteen rakentuen.

4 luku - kynnysarvot ja hankinnan ennakoidun arvon laskeminen

Onko näkemyksenne mukaan tavara- ja palveluhankintoja koskevan kynnysarvon nostaminen mietinnön ehdottamalla tavalla

- ○ Liian suuri kynnysarvojen korotus
- ○ Riittävä kynnysarvojen korotus
- x Liian matala kynnysarvojen korotus

Mahdolliset perustelut näkemykselle ja mahdollinen näkemyksenne tavara- ja palveluhankintojen kansalliseksi kynnysarvoksi perusteluineen:

Kovin pienissä hankinnoissa ei kannata soveltaa hankintalakia. EU:n hankintadirektiivin 134 000 euron kynnysarvoa on pidettävä kannatettavana.

Onko näkemyksenne mukaan sosiaali- ja terveyspalveluhankintoja sekä eräitä muita hankintoja koskevan kynnysarvon nostaminen mietinnön ehdottamalla tavalla

- Liian suuri kynnysarvojen korotus
- Riittävä kynnysarvojen korotus
- x Liian matala kynnysarvojen korotus

Mahdolliset perustelut näkemykselle ja mahdollinen näkemyksenne sosiaali- ja terveyspalveluhankintojen sekä eräiden muiden palveluhankintojen kansalliseksi kynnysarvoksi perusteluineen:

EU:n hankintadirektiivin kynnysarvon yläraja 750 000 euroa on perusteltu minimi ellei miljoonaa voida käyttää kynnysarvona yleisen hankintalain puolella. Erityishankintalain SOTE -palveluissa on määritelty miljoona, jota voisi käyttää myös kansallisen hankintalain puolella rajana. 300 000 euroa SOTE –palveluissa on pöyristyttävän vähän, koska EU:n hankintadirektiiviä tulee hyödyntää täysimääräisesti 750 000 euroa. Laissa vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelun alalla toimivien yksiköiden hankinnoissa täsmälleen samat SOTE –palvelut kynnysarvo (13 §) on peräti 1 000 000 euroa. Eli nyt toimeenpannaan erityisalojen hankintadirektiivi omalla lailla. Jostain syystä EU:n erityisalojen hankintadirektiivissä oli tuo miljoona, joka aiotaan siirtää suoraan lakiin sellaisenaan. SOTE -palvelut koskisivat siten esim. postin omaa työterveyshuoltoa, kun mietitään mitä käyttöä SOTE –säännöksillä on vielä toisessa erityisalojen hankintalaissa. **Suomessa erityisesti vammaisten sosiaalipalveluilla ei ole rajat ylittävää vaikutusta. Myös EU on ottanut tämän huomioon mahdollistamalla tuon 750 000 euroa kynnysarvoksi SOTE -palveluissa. Pelkästään suomen kieli ei houkuttele ulkomaisia taloudellisia toimijoita.**

Onko näkemyksenne mukaan palveluja koskevien käyttöoikeussopimusten kynnysarvon nostaminen mietinnön ehdottamalla tavalla

- Liian suuri kynnysarvojen korotus
- Riittävä kynnysarvojen korotus
- x Liian matala kynnysarvojen korotus

Mahdolliset perustelut näkemykselle ja mahdollinen näkemyksenne palveluja koskevien käyttöoikeussopimusten kansalliseksi kynnysarvoksi perusteluineen:

Pitäisi olla sama kynnysarvo kuin SOTE -palveluiden maksimisäännös, jos vammaisten kuljetuspalvelujen järjestämisessä samalla tilausvälityskeskuksia aletaan käyttää käyttöoikeussopimuksia hankintalajina. Maksuja ei voi vyöryttää asiakkaalle.

Onko näkemyksenne mukaan käyttöoikeusurakoita koskevan kynnysarvon nostaminen mietinnön ehdottamalla tavalla

- Liian suuri kynnysarvojen korotus
- Riittävä kynnysarvojen korotus
- Liian matala kynnysarvojen korotus

Mahdolliset perustelut näkemykselle ja mahdollinen näkemyksenne käyttöoikeusurakoiden kansalliseksi kynnysarvoksi perusteluineen:

Näkemyksenne rakennusurakoiden ja eräiden koulutuspalveluhankintojen kansallisen kynnysarvon tasosta:

Muut näkemyksenne kynnysarvoja ja ennakoidun arvon laskemista koskevista säännöksistä:

Koska SOTE –palveluissa on yhdenmukaiset säännökset yleisen hankintalain ja erityisen hankintalain puolella, niin ei ole perusteita käyttää erilaisia kynnysarvoja toisiaan vastaavien säännösten soveltamisessa.

5 luku - hankintamenettelyt

Näkemykset avoimen ja rajoitetun menettelyn säännöksistä:

Autismisäätiön mielestä ei voida käyttää avointa menettelyä vammaisten palveluja koskevissa hankinnoissa.

Näkemykset neuvottelumenettelyä ja kilpailullista neuvottelumenettelyä koskevista säännöksistä:

Voisi antaa mahdollisuuden erityistarpeita omaavien henkilöiden tarpeiden vastaamisessa vastakohtana massakilpailutukset. Vaatii kuitenkin hankintayksiköiltä vahvaa substanssiosaamista, jonka saavuttaminen on haasteellista hankintayksiköissä.

Näkemykset suorahankintaa ja suorahankintaa lisätilauksissa koskevista säännöksistä:

Erityistä tarpeita omaavien henkilöiden kohdalla suorahankinnalla mahdollistetaan yksittäisen henkilön asianmukainen palvelu, mutta kilpailutuskäytäntö ei sitä turvaa. Soveltamiskäytännöt tulisi palvella enemmän yksittäistä kansalaista kuin mitä lakiuudistus antaa ymmärtää.

Näkemykset innovaatiokumppanuutta koskevista säännöksistä:

Näkemykset puitejärjestelyä koskevista säännöksistä:

42 § Puitejärjestely

Puitejärjestely on väljempi menettelymuoto kuin monet muut hankintamenettelyt, jossa on tietyn ajan kuluessa tarkoitus vahvistaa tehtäviä hankintasopimuksia koskevat ehdot yhden tai useamman hankintayksikön ja yhden tai useamman toimittajan välillä. Puitejärjestely voi olla voimassa enintään neljä vuotta. Hankinnan kohteen sitä perustellusti edellyttäessä puitejärjestely voi olla poikkeuksellisesti kestoltaan pidempi. Lain perusteluissa oikeuskäytäntöön viitaten vanhusten palveluasumisen katsottiin voivan olla voimassa 9 vuotta.

43 § Puitejärjestelyyn perustuvat hankinnat

Lakiluonnoksen perusteluissa on aivan oikein nostettu esiin sosiaali- ja terveyspalvelujen asiakkaan omaan valintaan ja yksilöllisiin tarpeisiin perustuvia näkökohtia puitejärjestelyyn perustuvissa hankintamenettelyissä. Nyt lakiluonnoksen mukaan mahdollistettaisiin asiakkaan osallisuus ja laajennettaisiin valinnanvapautta.

Näkemykset sähköistä huutokauppaa ja dynaamista hankintajärjestelmää koskevista säännöksistä:

Näkemykset sähköistä luetteloa koskevista säännöksistä:

Näkemykset suunnittelukilpailua koskevista säännöksistä:

Näkemykset tarjousten ja osallistumishakemusten jättämisen vähimmäismääräaikoja koskevista säännöksistä:

7 Luku - velvollisuus ilmoittaa hankinnoista ja ilmoittamismenettely

Mietinnön sisältämän lakiehdotuksen 7 luvussa säädettäisiin hankinnoista ilmoittamisen velvoitteesta sekä ilmoittamisen yksityiskohdista.

Näkemykset 7 luvun hankinnoista ilmoittamista koskevista säännöksistä:

8 luku - tietojenvaihto

Näkemykset 8 luvun tietojenvaihtoa koskevista säännöksistä:

.

9 Luku - hankinnan valmistelu, tarjouspyyntö ja hankinnan kohteen kuvaus

Näkemykset 9 luvun hankinnan valmistelua, tarjouspyyntöä sekä hankinnan kohteen kuvausta (ml. vaihtoehtoiset tarjoukset) koskevista säännöksistä:

65 § Markkinakartoitus

Laissa ja sen perusteluissa ulkopuoliset asiantuntijat on mainittu, mutta tarkemmin ei eritellä käyttäjänäkökulmaa esim. luonnollisia henkilöitä koskevissa palveluissa, tavaroissa tai rakentamisessa. Tämä tarkoittaa jatkossa kuntalain mukaisia vammais-, vanhusneuvostoja esim. esteettömyysasioissa tai heikossa asemassa olevien työllistymiseen liittyvissä näkökohdissa. YK:n vammaissopimuksen artikla 4.3 velvoittaa lisäksi osallistamaan jo tiiviisti neuvotteluihin vammaisia henkilöitä ja heitä edustavia järjestöjä, kolmatta sektoria kaikissa vammaisia koskevissa asioissa. Markkinakartoitus lienee suunnittelua ennen varsinaista päätöksentekoa. **Käyttäjiä eli kokemusasiantuntijoita edustavat vammaisjärjestöt ja kolmas sektori tulee mainita laissa tai sen perusteluissa.**

Ennen hankintamenettelyn aloittamista hankintayksikkö voi tehdä markkinakartoituksen hankinnan valmistelua varten ja antaa tietoja toimittajalle tulevaa hankintaa koskevista suunnitelmista ja vaatimuksistaan. **Autismisäätiön mielestä markkinakartoitus tulee säätää pakolliseksi, jolloin selvitettäisiin tosiasiallisesti, mitkä ovat paikalliset palvelutarpeet ja onko paikkakunnalla olemassa vammaispalvelumarkkinoita. Jos todetaan, että ei ole eikä hankita vammaispalveluita kilpailuttamalla niin tästä ei joutuisi markkinaoikeuteen, koska selvitys asiasta on tehty ja perustellusta syystä päädytty järjestämään vammaispalvelua vaikkapa henkilökohtaisella budjetilla/suorahankinnalla.**

Ennen hankintamenettelyn aloittamista hankintayksikön tulisi antaa tietoa hankintasuunnitelmistaan toimittajien lisäksi niille tahoille, joita hankintasuunnitelma koskee varsinkin, jos kyse on luonnollisia henkilöitä koskevasta palvelu- tai tavarahankinnasta.

66 § Ehdokkaan tai tarjoajan osallistuminen hankinnan valmisteluun

Vammaisten henkilöiden ja heitä edustavien järjestöjen/kolmannen sektorin, jo YK:n

vammaissopimuksen artiklan 4.3 mukaisesti, pitäisi osallistua hankintojen valmisteluun. Esitetyssä lakiluonnoksessa hankinnan valmistelussa ei näyttäisi olevan muita kuin taloudellisia toimijoita.

71 § Hankinnan kohteen kuvaus

Lakiluonnoksen hankinnan kohteen kuvauksessa "tai" sanan sijaan tulee käyttää termiä "ja" henkilöryhmiä koskevan yhdenvertaisuusvaatimuksen takia. Muuten ilman "ja" ilmaisua olisi mahdollista tulkita siten, että riittävää esteettömyyden huomioon ottamisena voitaisiin pitää sitä, että hankinnan kohteen kuvaus vain huomioi yleisimmin esteettömyyden, mutta jättää vammaiset palvelun käyttäjät huomiotta esim. alueella asuvien vammaisten vähäisen määrän perusteella. Siten poikkeusmahdollisuus tulee poistaa laista ihmisten tosiasiallisen yhdenvertaisuuden varmistamiseksi.

Laissa lukee, että esteettömyys ja kaikkien käyttäjien vaatimukset täyttävä suunnittelu tulisi huomioida aina asianmukaisesti perusteltuja tapauksia lukuun ottamatta. Tämä on merkittävä säännös, jotta hankinnan kohteen kuvaukseen saadaan esteettömyysnäkökohtia vähimmäisvaatimuksiksi. Kritiikkiä voi kohdistaa myös noihin poikkeustilanteisiin, jotka on mainittu. Esim. hankintayksikkö selvittänyt, että vammaisia ei ole kun hankintayksikkö hankkii atk –laitteita henkilökunnalleen. Toinen on esimerkki, jossa hankitaan kopiopaperia eikä tuotteen ominaisuuksilla ole vaikutuksia esteettömyyteen. Ainakin ensimmäinen esimerkki on hieman outo, koska milloin tahansa voidaan palkata vammainen henkilö tai sitten ei palkata lainkaan jatkossa, koska on olemassa hankitut esteelliset atk –laitteet.

Lain perusteluissa mainittu yhdenvertaisuuslaki ei sääntele yleisistä esteettömyystoimenpiteistä, vaan rajoittuu erityisiin kohtuullisena mukautuksena pidettäviin vammaisille tehtäviin toimiin. Siksi pelkkä yhdenvertaisuuslain mainitseminen ilman muuta esteettömyyteen liittyvää substanssilainsäädäntöä on liian hataraa.

Näkemykset 9 luvun hankinnan jakamista koskevista säännöksistä:

Näkemykset 9 luvun alihankintaa koskevista säännöksistä:

10 luku - ehdokkaiden ja tarjoajien valinta sekä tarjouksen valinta

Tulisiko hankintalaista poistaa mahdollisuus käyttää kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteena yksinomaan halvinta hintaa?

x Kyllä, missä hankintalajeissa (tavarat, palvelut, sosiaali- ja terveyspalvelut, urakat)
sote-palvelut

○ Ei

Tulisiko mietinnön lakiehdotuksessa olevaa säännöstä, jonka mukaan hankintasopimukseen on kirjattava ehto siitä, että Suomessa toteutettavassa hankintasopimukseen sisältyvässä työssä on noudatettava vähintään niitä työsuhteen vähimmäisehtoja, joita Suomen lain ja työehtosopimusmääräysten mukaan on noudatettava samanlaatuisessa työssä, laajentaa kaikkiin hankintayksiköihin ja kaikkiin hankintalajeihin (ei siis pelkästään rakennusurakoihin)?

x Kyllä

○ Ei

Näkemykset poissulkemisperusteita, soveltuvuusehtoja ja niiden selvityksiä koskevista säännöksistä:

10 Luku – Ehdokkaiden ja tarjoajien valinta sekä tarjouksen valinta

Lakiluonnoksessa on kirjattu vain harkinnanvaraiseksi poissulkemisperusteeksi tilanne, jossa taloudellinen toimija ammattitoiminnassaan on syyllistynyt sen luotettavuuden kyseenalaistavaan vakavaan virheeseen, jonka hankintayksikkö voi näyttää toteen. Autismisäätiön mielestä tämä kohta pitää kirjata pakolliseksi poissulkemisperusteeksi erityisesti henkilökohtaisten ja yksilöllisten pitkäaikaisten sosiaali- ja terveyspalveluiden kohdalla. Monesti näitä tilanteita voidaan tarkastella rikoslain henkeen ja terveyteen liittyvien rikostunnusmerkistöjen valossa. Monet pakolliset poissulkemisperusteet ovat lakiesityksessä perusteltuja, koska niihin liittyy jokin vakava rikos.

Näkemykset muista tarjouksen valintaa koskevista säännöksistä (ml. elinkaarikustannukset):

Ei sovellu sote-palveluihin lakiluonnoksessa ilmaistussa tarkoituksessa. Jos todellisia elinkaarikustannuksia esimerkiksi autismin kirjon henkilöiden kohdalla tarkasteltaisiin ennen kilpailutuskäytäntöjä, niin todennäköisesti havaittaisiin selkeästi, että hankintalain mukaiset menettelyt lisäävät yhteiskunnallisia kustannuksia merkittävästi. Tämä johtuu siitä, että palveluiden vaikuttavuus ei kilpailutuskäytännöin lisää autismin kirjon henkilöiden toimintakykyä ja vähennä palveluiden tarvetta siten kuin järkevä, ei hankintalaki-pohjainen, ratkaisukeskeinen, proaktiivinen suunnittelu tekee.

Muita näkemyksiä 9 luvun säännöksistä:

11 luku - kansalliset menettelyt

Näkemyksenne 11 luvun kansallisia hankintoja koskevista menettelysäännöistä:

12 luku - sosiaali- ja terveyspalveluhankinnat sekä muut erityiset palveluhankinnat

Mietinnön sisältämän lakiehdotuksen 12 luvussa säädettäisiin hankintalain kynnysarvon ylittävistä

Näkemykset 12 luvun sosiaali- ja terveyspalveluhankintoja sekä muita erityisiä palveluhankintoja koskevista säännöksistä:

12 Luku – Sosiaali- ja terveyspalveluhankinnat

106 § Sosiaali- ja terveyspalvelut (systematiikka)

Luvun säännösten lisäksi sovelletaan SOTE –palveluihin lukuja 1 (Tarkoitus, periaatteet, määritelmät), 2 (Soveltamisala), 3 (Yhteishankinnat ja hankintojen varaaminen), 4 (Kynnysarvot) sekä luku 14 (Hankintaa koskevat päätökset ja hankintasopimus), 15 (Oikeussuojakeinot), 16 (Erinäiset säännökset). **Kyse ei ole kuitenkaan pelkästä systematiikasta, vaan tietyllä tapaa soveltamisalarajauksien hahmottamisesta.**

107 § Sosiaali- ja terveyspalveluissa sekä muissa erityisissä palveluhankinnoissa noudatettavat tavoitteet

Otsikkotasolle tulee kirjata sosiaalipalvelujen hankinnoissa noudatettavat periaatteet suositusluonteisten tavoitteiden sijaan. Tämä heikentää itse 107 §:n säännöksessä mainittua velvoitetta, koska hankintalakiesityksen 2 §:n tavoitteita kuvataan perusteluosiossa lähinnä suosituksenluonteisina ja vähemmän velvoittavina, vaikkakin laadun huomioiminen hankintojen sisällöissä ja ehdoissa nojaa pitkälti hankintalain esitöissä mainitusti muun aineellisen lainsäädännön velvoitteisiin. Siten tavoitteiden sijaan tulee käyttää ilmaisua periaatteet, jotka paremmin pystytään ottamaan huomioon käytännössä. Periaatteet voidaan myös ymmärtää läpileikkaavina, joten niiden velvoittavuuteen voisi vedota missä tahansa SOTE -palveluiden

hankintamenettelyn vaiheessa ja jopa oikeussuojakeinojen käytössä. **Mikäli SOTE –periaatteiden velvoittavuutta ei ole asianmukaisesti huomioitu, niin hankintamenettelyä rasittaisi tällöin oikeudellinen virhe, jonka perusteella hankintayksikköä voidaan kieltää jatkamasta menettelyä tai tehty hankintapäätös voidaan kumota.**

Tämä 1 momentti "tämän luvun mukaisissa palveluhankinnoissa hankintayksikön **on otettava huomioon** kyseistä palvelua koskeva lainsäädäntö" on sinänsä hyvä ja kannatettava lakiin kirjata, mutta sitä pitää vielä kehittää lisäämällä termi **velvoittava** lakiin. Kun hankintoja tehdään hankintalain nojalla, hankintayksikön tulee ottaa huomioon myös se substanssilainsäädäntö, mikä on hankittavan palvelun taustalla. **Tätä lainkohtaa ei kannata heikentää poistamalla termi velvoittava ja ilmaisemalla heikentävästi lainsäädäntö.**

Lakiluonnoksen 2 momentti on kirjoitettu vastaavasti EU:n hankintadirektiiviin artiklan 76 sanamuodon kanssa, mutta hankintayksikön vastuuta saattaa lieventää "on pyrittävä ottamaan huomioon" termi. **Pitkäkestoisempaa ja systemaattista toimintaa hankintayksiköltä edellyttää pelkkä "ottaa huomioon" sanamuoto**, jota käytetään EU:n hankintadirektiivin suomenkielisessä versiossa. Käyttäjien osallistumista ei tuoda esiin millään tavalla. Koska lakiluonnokseen on kirjattu erityisissä **palveluhankinnoissa** noudatettavat periaatteet, niin tämä laajentaisi kuitenkin käyttäjien osallistumista ja vaikutusvaltaa omista asioista päättämiseen jopa seuraavia oikeustieteilijöiden kannanottoa enemmän (vrt. seuraavaksi mainittu 3. kuulemisperiaate). Artikla 76 rajoittuu **hankintasopimusten tekemisessä** noudatettaviin periaatteisiin. Siten 107 § olisi tältä sanamuodon osalta hieman laajempi koko hankintaprosessia tarkasteleva säännös edellyttäen, että tiettyjen erityisten sosiaalipalvelujen merkityksellisyys kirjataan lakiin ja **artiklassa 76 alakohdassa 2 mainittu klausuuli kirjataan lakiin siitä, että palveluntarjoaja valitaan hinta-laatusuhteeltaan parhaan tarjouksen perusteella ottaen huomioon sosiaalipalvelujen laatu- ja kestävyysperusteet.**

Tässä kohtaa voidaan mainita **oikeustieteen tohtoreiden Kaarlo Tuorin** ja **Petri Kuoppamäen** kannanotto TEM:n hankintalain valmistelutyöryhmän kokouksessa 21.1.2015 siitä, että SOTE -palveluiden erityisluonne voidaan ottaa huomioon kirjaamalla hankintalakiin erityiset SOTE – periaatteet, joita ei kuitenkaan ole sellaisenaan kirjoitettu lakiluonnokseen, vaan lakiluonnoksessa on pitäydytty jossain määrin EU:n hankintadirektiivin muotoiluissa:

1. vammasta johtuva välttämätön huolenpito, kuten vaikeavammaisuus ja hoitosuhteen jatkuvuus

2. palveluntarjoajan tulee pystyä mahdollistamaan SOTE –palveluiden yksilöllinen räätälöinti käyttäjäasiakkaille

3. kuulemisperiaate, jolla viitataan mm. kollektiivitasolla järjestöjen kanneoikeuteen markkinaoikeudessa.

Tämä 1. periaate on ollut pitkään vammaisjärjestöjen/kolmannen sektorin esittämä peruste vammaisten sosiaalipalvelujen erityispiirteistä mm. pitkäaikainen kesto ja elinikäinen palveluntarve. Hoitosuhteen jatkuvuuden varmistaminen on kirjattu lakiin ja lain perusteluihin, mutta varsinaisesti vammaiset henkilöt on mainittu pelkästään sopimusehtoja ja sopimuskauden pituutta koskevissa

kohdissa.

Oikeustieteilijöiden näkemyksestä järjestöille/kolmannelle sektorille annettavasta kanneoikeudesta voisi todeta, että **kuulemis- ja osallistamisperiaate koskisi erityisten sosiaalipalveluiden käyttäjiä, heidän läheisiään ja heitä edustavia järjestöjä/kolmatta sektoria kollektiivisen hankintaprosessin edeltävää ja sen kuluessa tapahtuvaa kuulemista. Järjestöjen/kolmannen sektorin kanneoikeus liittyisi selkeämmin hankintaprosessin loppuvaiheeseen ja hankintasopimuskauden aikaan.** Hankintasopimuskauden valvontaan liittyisi viranomaisvalvonta, kuten esim. Valviran suorittama valvonta.

108 § Hankintamenettely

Säännös jättää liikaa harkintavaltaa hankintayksiköille, minkä hankintamenettelyn vammaisten henkilöiden palvelujen hankintaan valitsee. Säännöksen perustelujen mukaan se voi olla jokin perinteinen menettely tai ottaa paremmin huomioon asiakkaan valinnanvapauden mahdollistavan menettelyn.

109 § Suorahankinta erityistilanteissa

Säilytettiin vastaava säännös kuin nykyisestä hankintalaista 67 § mm. asiakkaan kannalta huomattavan asiakassuhteen jatkaminen. Vähintään esimerkkejä erityistilanteista tulisi saada lain perusteluihin. Sen sijaan tämä rajoittuisi yksittäistapauksiin ja suorahankinnan erityistilanteita olisi kaiketi sovellettava edelleen suppeasti. Mielenkiintoista, koska edellisessä hallitusohjelmassa, jonka TEM:n mietintö mainitsee, oli tarkoitus lisätä kuntien suorahankintamahdollisuuksia. Kritiikki siihen ja sitten suorahankintaa voisi käyttää hieman väljemmin kuin aiemmin.

114 § Kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen valinta

Tässä kohdin pitää ottaa huomioon EU:n hankintadirektiivin 76 artiklan 2. kohta kokonaisuudessaan eli "jäsenvaltiot voivat myös säätää, että palveluntarjoaja valitaan hinta-laatusuhteeltaan parhaan tarjouksen perusteella ottaen huomioon sosiaalipalvelujen laatu- ja kestävyysperusteet." Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että myös EU:ssa on arvioitu sosiaalipalvelut ominaisuuksiltaan ja luonteeltaan sellaisiksi niiden erityisyyden takia, että nimenomaisesti hinta-laatusuhde olisi toimiva ratkaisu. Pelkkää valintaperusteeksi asetettua hintaa sosiaalipalveluissa ei mainita tältä osin. Siten EU jättää jäsenvaltioiden kansalliseen harkintavaltaan tämän kysymyksen, mutta jonkinlaisena suosituksena EU:n hankintadirektiivin sanamuotoa on pidettävä sosiaalipalveluiden laadun varmistamiseksi.

SOTE –palvelut eivät ole yhtenäinen teema. Siten pelkästään halvinta hintaa ei tule käyttää vammaisten pitkäaikaisten ja toistuvien sosiaalipalveluiden hankinnassa, joissa sosiaalipalveluiden laadun merkitys on aivan ensiarvoisen tärkeää. Halvin hinta voisi tulla kyseeseen esim. terveydenhuollon standardisoiduissa röntgenlaitteissa tai veriryhmätutkimuslaitteistossa, kunhan niiden käyttö on kaikille esteetöntä. **Henkilökohtaiset palvelut ja yksilölliset apuvälineet ovat ominaisuuksiltaan sellaisia, että standardisoinnista ja turvallisuusvaatimuksista huolimatta pelkästään halvinta hintaa ei valintaperusteeksi voida asettaa.**

Autismisäätiö kannattaa vammaisten SOTE –palveluiden valintaperusteeksi kokonaistaloudellisesti edullisinta, jossa **paras hinta-laatusuhde** on ratkaiseva ja jos kilpailutukset on osattu laatia siten, että palvelutarpeet on todella tiedossa ja niihin vastataan asianmukaisella tavalla ja vaikuttavasti. Palvelut ilman asianmukaista substanssiosaamista lisäävät vain yhteiskunnallisia kustannuksia. Nyt jo olemassa olevat käytänteet kilpailutuksissa osoittavat, että kilpailutuksen jälkeinen todellisuus ei vastaa palvelun käyttäjien tarpeisiin vastaamista vaan intressit suurien kaupallisten toimijoiden osallistumiseen kilpailutuksiin ovat olleet puhtaasti taloudellisella pohjalla. Palvelujen vaikuttavuuden seurantaa ei toteuteta.

113 § Tarjoajan soveltuvuus

Edellä mainittujen oikeustieteilijöiden esittämä 2. periaate (palveluntarjoajan tulee pystyä mahdollistamaan SOTE –palveluiden yksilöllinen räätälöinti käyttäjäasiakkaille) kyseenalaistuu lakiehdotuksen 113 §:n tarjoajan soveltuvuuden takia, jossa tarjoajat voisivat alustavalla vakuutuksella osoittaa näyttönä, että kykenee selviytymään myös sosiaalipalvelun tuottamisesta. Tämä ei takaa sitä, että palveluntarjoaja tosiasiallisesti kykenisi suoriutumaan myöskään lainsäädännön velvoitteista. Lakiluonnoksen harkinnanvaraisena poissulkuperusteena mainittu vakava virhe ammattitoiminnassa ei välttämättä edistä vammaisten henkilöiden oikeusturvaa SOTE –palveluissa, jos vakavaan virheeseen syyllistynyt toimija voi jatkossa osallistua mukaan kilpailutukseen. Siksi tämä voisi olla pakollinen poissulkuperuste.

13 luku - julkiset käyttöoikeussopimukset

Näkemykset 13 luvun käyttöoikeussopimuksiin sovellettavista menettelysäännöistä:

14 luku - hankintaa koskevat päätökset ja hankintasopimus

Näkemykset 14 luvun hankintapäätöstä ja hankintasopimusta koskevista säännöksistä:

15 luku - oikeussuojakeinot

Näkemykset 15 luvun oikeussuojakeinoja koskevista säännöksistä:

138 § Muutoksenhakuun oikeutetut

Vammaisjärjestöjen/kolmannen sektorin kanneoikeus markkinaoikeuteen on perusteltua lisätä lakiin varsinkin silloin, kun vammaisjärjestö/kolmas sektori ei ole osallistunut kilpailutukseen millään tavoin ja sen yhdistys-/säätiölain sekä sääntöjen mukaisena tehtävänä on jäsentensä oikeuksienvalvonta.

139 § Muutoksenhaun kohde

107 § SOTE -säännös on kirjoitettu siten, että sen laiminlyönti ei johda oikeusturvakeinojen tehokkaaseen käyttöön eli valitusta ei voida tehdä markkinaoikeuteen. Vammaisen henkilön asema yksilöllisenä oikeussubjektina ja oikeuksien haltijana sekä vammaispalvelun saajana puoltaa kuitenkin kunnan vastuuta järjestää palvelu lain mukaisesti ja hankintayksikön velvoitetta noudattaa lakia hankintatoiminnassaan. Vammaispalvelulain henkilökohtaisen avun ja palveluasumisen hankintojen erityispiirteet poikkeavat vammaisen yksilöllisen ja henkilökohtaisen tarpeen vuoksi hankittavista asumisen palveluiden ravinto- tai siivouspalveluista tai ambulanssihenkilöstön sekä kaluston hankinnoista, joissa etukäteen ei voida määritellä palvelun saajia. **SOTE –palveluiden vammaisen käyttäjän 107 §:ssä määritellyt oikeudet edellyttäisivät sosiaalioikeuksien toimeenpanon ja tosiasiallisen saavutettavuuden vuoksi valitusperustetta markkinaoikeuteen.** Oikeudellinen virhe olisi kyseessä silloin kuin esim. kun asiakasta ei ole kuultu tai hänen mielipidettään palvelun toteuttamisesta ei ole edes kysytty tai 107 §:n säännöksen sisältämiä velvoitteita on muuten laiminlyöty.

16 luku - erinäiset säännökset

Näkemykset 16 luvun erinäisistä säännöksistä:

Muuta lausuttavaa mietinnön hankintalakiehdotuksesta

Muuta lausuttavaa julkisia hankintoja ja käyttöoikeussopimuksia koskevasta lakiehdotuksesta:

KS. liitteenä Vammaisfoorumin ja Kehitysvamma-alan neuvottelukunnan lausunto!

Laki vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista (ns. erityisalojen hankintalaki)

Näkemykset erityisalojen hankintalakia koskevista säännöksistä:

Erityisalojen hankintalaki

8 § Eräät liikenteen palvelut koskevat edellä mainittua teemaa. Julkisen reittiliikenteen ja henkilökuljetusten hankinnoissa on edellytettävä palvelutasolta vähimmäisvaatimuksena kaluston esteettömyyttä ja helppokäyttöisyyttä. Hankintojen tarjouspyyntöihin on sisällytettävä pisteytykset esim. pitkän matkan linja-autojen esteettömyydestä teknisten eritelmien mukaisesti. Samoin vammaisten kuljettamisessa ja avustamisessa pätevä henkilöstö on olennaista ottaa huomioon henkilökuljetuksia koskevissa hankinnoissa. Yhä useammin vaikuttaa kuitenkin siltä, että taloudellisesti pyritään kuljettamaan sekä tavarat että henkilöt samalla.

9 § Postipalvelut liittyy mm. postilaatikon sijoittamiseen lähelle liikuntavammaisen kotitalon ovea. Tästä on Viestintäviranomaisen antama määräys. Tuosta 11 postipalvelupykälästä voisi mainita, että eduskunnan oikeusasiamies on todennut eräässä ratkaisussa, että asiamiespostin tilojen tulee olla esteettömät eli perustuslain 6.2 säännöksen nojalla postipalvelut tulee tarjota yhdenvertaisesti kaikille. Asiassa kyse oli pyörätuolinkäyttäjän pääsystä asiamiespostin tiloihin. Vaikka rakentamismääräykset eivät yltäneet vanhaan rakennukseen tuli oviaukon olla riittävän leveä pyörätuolin käyttäjälle, mitä se ei siis ollut.

Laki rikosrekisterilain 6 §:n muuttamisesta

Näkemykset rikosrekisterilain muuttamista koskevista säännöksistä:

Muut näkemykset mietinnöstä

Tähän on mahdollista kirjoittaa muita näkemyksiä hankintalain kokonaisuudistuksen valmisteluryhmän mietinnöstä: